

TICHO

TICHO

Poselství bytí

OSHO

Copyright © 1975, 2015 OSHO International Foundation,

www.osho.com/copyrights

Copyright © for Czech edition Pavel Dobrovský – BETA s. r. o., 2023

Translation © Jana Žlábková, 2023

All rights reserved. (Všechna práva vyhrazena.)

Original English title: SILENCE – The Message of Your Being

English translation of stories and parables written by Osho – originally in Hindi and published as Shunya Ki Nav.

Obsah této knihy je výběrem z různých hovorů, jimiž se Osho obracel k živému publiku.

Všechny hovory, jež Osho pronesl, byly v úplnosti publikovány jako knihy a jsou nyní rovněž dostupné ve formě původních audionahrávek. Tyto audionahrávky lze stejně jako úplný archiv psaných textů získat on-line (elektronicky přes internet) prostřednictvím OSHO Library na **www.osho.com**.

OSHO is a registered trademark of Osho International Foundation,

www.osho.com/trademarks

(OSHO je registrovaná obchodní značka Osho International Foundation,

www.osho.com/trademarks)

ISBN 978-80-7593-533-5

OBSAH

Předmluva	7
1. kapitola	
Opravdové putování probíhá uvnitř	9
2. kapitola	
Vědomosti jsou iluze	29
3. kapitola	
Život je nekonečná záhada	51
4. kapitola	
Prožívejte jednotu s životem	73
5. kapitola	
Umění autentického žití	91
6. kapitola	
Láska je cesta k božskosti	111
7. kapitola	
Meditovat je třeba neustále	133
O Oshovi	155
Oshovo mezinárodní meditační centrum	157
Další informace	159

PŘEDMLUVA

Existenci poznáte pouze v naprostém tichu. Ale takové ticho není mrtvé ticho, nejde o ticho hřbitova, jde o ticho zahrady, v níž zpívají ptáci a pobrukuje včely a rozvíjejí se květiny. Všechno je tam živé.

Ticho, které člověk pozná prostřednictvím meditace, v níž se oproští od vědomostí, je živoucí ticho. Je plné písní a hudby a melodií a radosti a lásky. Je oproštěno od všech myšlenek. Nejsou v něm dokonce ani myšlenky na lásku, na radost, na ticho. Radost a láska jsou v něm přítomny. Chybí myšlenky na ně. Ve skutečnosti jsou myšlenky na lásku přítomny pouze v nepřítomnosti lásky. Když nejste veselí, myslíte na radost. Když prožíváte opravdovou radost, nepřemýšlíte o ní.

Mysl vám dává náhražky. Necítíte radost, a tak vám mysl poskytne představu o radosti. Nevíte, co je láska, a proto vám mysl nabízí tisíce definic lásky. Pokud víte, co je láska, nemá mysl co dělat a prostě zmizí. Opravdové ticho není prázdné, není nepřítomností čehokoli. Je naopak plné, naprosto plné a doslova překypuje, ovšem nikoli myšlenkami, ale skutečnými prožitky. A v takovém tichu se odhaluje tajemství.

Osho
Theologica Mystica

1. KAPITOLA

OPRAVDOVÉ PUTOVÁNÍ PROBÍHÁ UVNITŘ

Povím vám dávný příběh...

Vladaři se blížily poslední dny života. Hodně se trápil, ale ne proto, že brzy zemře. Dělali mu starost jeho tři synové. Měl v úmyslu předat trůn jednomu z nich, a nedokázal se rozhodnout. Věděl, že je lepší svěřit moc do rukou toho, který nemá sám se sebou problémy. Jakou zkoušku jim měl připravit, aby zjistil, který syn je vhodným nástupcem a který ne? Některé věci v životě se dají odhadnout zvenčí, ale v případě těch nejpodstatnějších nepomáhá žádná metoda ani měřítko. Určité věci se dají posuzovat podle vnějších projevů, ale k určení toho, co je opravdu důležité, neexistuje žádný vhodný způsob. Tak jak si měl vybrat, jak měl zjistit, kdo je ten pravý, jak se měl rozhodnout?

Vladař se poradil s mystikem, jenž mu navrhl jistou metodu. Následujícího dne si zavolal své syny. Každému dal sto rupií a řekl jim: „Každý z vás má svůj palác. Nyní vám dávám sto rupií. Musíte je použít k zaplnění celého paláce, aby v něm nezbylo jediné prázdné místo. Komu se to podaří, zdědí císařství. Stane se příštím vladařem.“

Pouhých sto rupií? Každý syn měl velký palác. První princ si pomyslel: „Jak mám zaplnit celý palác něčím, co má cenu sto rupií?“ A tak vzal peníze a začal hrát hazardní hry. Domníval se, že když vyhraje, bude mít dost na to, aby koupil věci, kterými naplní celý svůj palác. Říkal si, že s pomocí pouhé stovky rupií se mu to přeci nemůže podařit. Ale bohužel lidé, kteří se snaží vyhrát spoustu peněz při hazardu,

se většinou vrátí s prázdnýma rukama a přijdou i o to málo, co měli. A přesně tak mladík prohrál sto rupií a vrátil se domů. Jeho palác zůstal stejný jako předtím.

Druhý princ také usoudil, že sto rupií nestačí. S tak malou sumou nedokáže zaplnit palác diamanty a klenoty. Napadl ho jediný způsob, jak by mohl splnit úkol. Nakoupil odpadky a nechal je odvézt do svého paláce. Sice ho zaplnil, ale všude byl nepořádek a příšerný puch! Bylo odpuzující už jen procházet po cestě vedoucí kolem paláce.

I třetí princ zaplnil svůj palác. Za chvíli vám povím, jak to udělal.

Nastal rozhodující den. Vladař se svými rádci se vydal zjistit, jak to dopadlo. Palác prvního prince byl prázdný. Princ řekl: „Odpusť mi, prosím. Sto rupií je málo peněz, a tak mě napadlo, že pomocí hazardních her tu částku zvýším a získám tolik, abych mohl pořádně zaplnit palác. Naneštěstí jsem všechno prohrál a nemohl jsem tvůj úkol splnit.“

Když se vladař blížil k paláci druhého prince, začali se všichni ošívát. Strašlivě to tam páchlo! Celý palác byl plný harampádí a odpadků. Princ to pokorně vysvětlil: „Neměl jsem jinou možnost. Mohl jsem koupit jenom odpad. Co víc bych pořídil za pouhých sto rupií?“

Večer se vladař a jeho rádci vydali k paláci třetího prince. Všichni doslova strnuli údivem! Kolem paláce se linula nádherná vůně. Byl úplněk a celý palác byl zalitý světlem svíček.

Vladař se zeptal nejmladšího syna: „Čím jsi zaplnil svůj palác?“

Princ zdvořile odpověděl: „Světlem. Rozzářil jsem ho.“ Úplně všude se mihotaly plamínky svíček. Vzduch byl plný vůně a na všech dveřích a oknech visely květiny. Palác byl zalitý světlem a vůní. A vladař se samozřejmě rozhodl, že jeho nástupcem se stane třetí princ.

A ještě obtížnější je být vladařem svého života. Většinou ho promarníme jako peníze při hazardních hrách. Při každé sázce doufáme, že získáme něco, díky čemu si budeme užívat. A jak to bývá s hazardem, o všechno přijdeme. Nakonec zůstane palác našeho života prázdný.

Někteří lidé se rozhodnou zaplnit svůj život odpadky. Dál a dál kupují do svého paláce bezcenné věci. Sbírají staré harampádí, které je jim nakonec k ničemu. Domnívají se, že vzhledem k tomu, že život je krátký a energie má své limity, nedokážou zaplnit palác svého života diamanty a klenoty. Říkají si, že nemají dost energie, a proto mohou zaplnit svůj palác jenom odpadky. A tak je začnou shromažďovat. Ale neuvědomují si, že v paláci je tak strašný puch, že se v něm nedá žít. Nejde to.

Proč všude vládne takový chaos, proč je tolik problémů a neštěstí? Neštěstí a chaos nesestoupí z nebe, nepřicházejí z měsíce ani z hvězd. Nedostavují se odněkud, přicházejí přímo z paláce, který jste zaplnili odpadky. Všechno chaos a neštěstí a trápení pramení z jednoho zdroje. Jsou výsledkem našich činů, jsou naším výtvozem, jsou plody našeho úsilí. Uvnitř člověka sídlí dva starší princové. A už tam není místo pro třetího prince, pro toho, který zaplní palác světlem a vůní.

Pozval jsem vás na odlehlý mořský břeh, abychom si během následujících tří dní povídali o tom, jak můžete rozsvítit svůj palác a vyzdobit ho květinami a provonět. Pokud to dokážete, budete možná schopni najít svůj vnitřní poklad. Kdo ví? Třeba jste na této zemi právě z tohoto důvodu. Kdo ví? Možná je život zkouška, test. Kdo ví, kdo z nás uspěje ve zkoušce života?

Jedno je jisté. Někteří lidé naplňují sami sebe světlem. Palác jejich života je plný vůně a zaznívají v něm nádherné melodie. Je-li všude božskost a blaženost a všechno je překrásné, mají na to takoví lidé nárok.

Ten příběh jsem vám vyprávěl na samém začátku tří dní promluv, aby palác vašeho života nezůstal prázdný, aby nebyl plný odpadků, aby se zaplnil světlem a překypoval hudbou a překrásně voněl. Jak se to dá udělat? Dnes večer vám povím, jaké jsou první kroky, a vy se podle nich budete v následujících třech dnech snažit žít.

Jak můžete zaplnit svůj palác světlem? Během tří dní ode mě dostanete pár návodů a seznámím vás s vědeckými kroky, které může-

te podniknout. Ale předtím, dnes večer, bych chtěl, abyste pochopili určité základní body, které vám ukážou, jak tu budeme žít, jak strávíme tři příští dny v našem meditačním kempu.

Především by vám mělo být jasné, že pokud se naučíte žít správným způsobem třeba jen na tři minuty, může se tím změnit celý váš život. Ten, kdo vykročil správným směrem a alespoň na chvíli se spojil s blažeností, už se od ní později nikdy neodpojí. Jakmile otevřete oči a rozhlédnete se kolem sebe, už je nikdy nezavřete a nebudete slepě bloudit.

Tři dny je docela dlouhá doba. Našli jste si čas a přijeli jste sem a já vás tu vítám a děkuji vám. V dnešním světě lidé běžně netráví tři dny vnášením světla do svého života.

Obchodník se rozhodl, že popluje na vzdálené místo, aby tam vydělal miliony. Přátelé mu řekli: „Tvoje loď je hodně stará a na moři bývají bouře. Cesta je velmi riskantní a plavidlo by se mohlo převrhnout. Měl by ses aspoň naučit plavat.“

Obchodník prohlásil: „Teď na to nemám čas.“

Přátelé řekli: „Nepotřebuješ moc času. Ve městě žije skvělý plavec. Tvrdí, že za pouhé tři dny naučí kohokoli plavat.“

Obchodník opáčil: „Možná to dokáže, ale jak si na to mám vyhradit tři dny? Za tři dny se můžou miliony rupií dostat do jiných rukou. Naučím se plavat, až budu mít čas.“

Přátelé ho dál přemlouvali. „Budeš neustále vystaven nebezpečí, protože strávíš většinu času na lodi. Kdykoli tě může něco ohrozit, a ty neumíš plavat!“

Obchodník řekl: „Vždyť víte, že nemám času nazbyt. Jestli znáte jiné triky, díky nimž bych se zachránil, sdělte mi je, prosím.“

Přátelé mu začali radit. „Měj vždycky nablízku dva prázdné sudy. Kdyby se něco stalo, můžeš plout s jejich pomocí.“

A tak si obchodník vzal na cestu dva prázdné sudy. Uložil je pod postel. Jednoho dne, když to nikdo nečekal, přišla bouře a loď se začala

potápět. Obchodník vykřikl: „Kde jsou mé sudy?“ Námořníci si byli jisti, že je najde. Věděli, že je dal pod postel.

A tak naskákali do moře, protože uměli dobře plavat. Obchodník našel sudy, ale zjistil, že vedle nich jsou dva další plné zlatých mincí, které chtěl odvézt domů. Náhle byl v úzkých. Má vzít prázdné sudy, nebo ty plné? Loď se potápěla. Bude vážně k něčemu, když skočí do moře s prázdnými sudy? Nakonec se rozhodl, že si vezme ty plné.

Dokážete si představit, co se stalo. Jen proto, že si nedokázal najít tři dny a naučit se plavat. Jsem šťastný, že vy jste si ty tři dny našli. Obchodník měl možnost skočit do moře s prázdnými sudy, ale vybral si plné. Vždy dával přednost tomu, co bylo plné. Byl to jeho celoživotní zvyk. Ani na okamžik nebyl ochoten být prázdný.

V průběhu následujících tří dní vám povím, jak se máte držet prázdných sudů. Hodí se vám, když musíte přeplavat řeku. Ale pokud je třeba plavat po moři života, po moři existence, musíte být vy sami prázdní. Čím víc budete uvnitř prázdní, tím víc budete schopni plavat v moři života, v moři existence.

Lidé bohužel neustále používají sami sebe jako prostor, do něhož se dá házet všechno možné. Někteří se zaplňují zlatem, jiní hlínou, nebo oblázkami, nebo diamanty a klenoty. Ale není v tom rozdíl. Sudy mohou být plné čehokoli, ale vždycky se potopí.

Obchodníka sudy plné zlata nezachránily. Když klesal pod hladinu, určitě jim řekl: „Mé ubohé sudy, naplnil jsem vás zlatem, a přesto jste mě nedokázaly zachránit. Nedal jsem do vás hlínu, a vy mě táhnete ke dnu. Jste plné zlata, ale pořád klesáte a klesáte.“ Sudy ho neposlušely, protože jsou-li plné zlata, umějí se jen potápět, neumějí plout. Je úplně jedno, čím jsou naplněny.

Není podstatné, čím naplňujeme své nitro. Jsme neustále připraveni klesat ke dnu, nejsme připraveni plavat. Duchovno je uměním plavání. Vše, co jste se doposud v životě naučili, vám pomáhá potápět se, tak

jak můžete dopravit člun života k neznámemu břehu, k břehu zvanému božskost, k břehu zvanému pravda? Jak?

Zapamatujte si několik přípravných kroků...

Lidé se mě často ptají: „K čemu je dobrý meditační kemp?“ Zrovna včera, když jsem sem přijel, se mě kdosi zeptal: „Jaký je účel meditačního kempu? Co je *satsang*?“

Řekl jsem mu, že *satsang*, žítí v přítomnosti, je určen tomu, kdo je ochoten slyšet, kdo je ochoten naslouchat, kdo hledá. Meditační kemp je pro ty, kteří hledají praxi. Není pro ty, kteří chtějí jen poslouchat a nechtějí nic dělat. Lidé, kteří sem přišli jenom poslouchat, přišli na nesprávné místo. Poslouchat jste mě mohli, když jsem navštívil vaše město. Teď budete muset dělat něco víc. Pozval jsem vás na vzdálené místo. A tady, v poklidné odloučenosti, můžete něčeho dosáhnout.

Během následujících tří dní nebudu klást příliš velký důraz na poslouchání. Chci, aby vám bylo jasné, že tyto tři dny jsou zasvěceny praxi. Nezáleží na tom, kolik slov znáte, protože tím, že slyšíte a znáte slova, nemůže dojít k zásadní změně, k transformaci. Svým způsobem je dobré znát pár neužitečných slov, protože pak se nebudete mylně domnívat, že tím, že jste je slyšeli, jste něco získali. Pokud slyšíte něco podstatného, můžete propadnout klamnému přesvědčení, že jste něco získali, že jste dosáhli čehosi důležitého. Ale pouhým posloucháním se ničeho dosáhnout nedá.

Kdo hledá, musí už na začátku pochopit, že musí něco dělat, že musí někým být. Musí změnit způsob života, musí změnit životní styl. Jen když zásadně změní své bytí, může se něco stát. Jinak se nestane nic. Nemá smysl být pouhý posluchač. Poslouchání je zábava. Někteří lidé jsou šťastní, když poslouchají hudbu, jiní jsou šťastní, když poslouchají pravdu, slova o existenci. Ale i to je pouhá zábava. Je to způsob, jak můžete na chvíli zapomenout sami na sebe. Pokud toužíte po transformaci, musíte opravdu něco dělat.

Vše, co vám řeknu během následujících tří dní, bude směřovat k tomu, aby ve vás nastala aktivní transformace. A ta vyvolá zásadní změnu. Já sám to udělat nemohu. Potřebuji naprostou spolupráci, jen pak se to stane.

Za prvé, tento meditační kemp je pro vás příležitostí k transformaci vašeho bytí. Dokáže zásadně změnit, rekonstruovat a obnovit váš život. Není příležitostí k pouhému poslouchání, k přemýšlení, k rozjímání, k logickému uvažování. Ale je to skvělá možnost k přetvoření vašeho života. Umožní vám poznat novou dimenzi, nový život. Pokud to správně pochopíte, nebudete si během následujících tří dní mezi sebou povídat o všem, co bylo řečeno. Prosím, nedohadujte se o tom, co jsem řekl. Experimentujte s tím, co říkám.

Tři dny uplynou hodně rychle. Proto není dobré promarnit je přemýšlením a diskutováním. Potřebujete podstoupit určité experimenty, protože vše, co řeknu, vám bude jasné, jen když budete experimentovat. Pouze díky experimentování pochopíte smysl mých slov. Jestliže učiníte alespoň jeden krok směrem k tomu, co říkám, bude vám všechno jasnější. Ale budete-li pouze přemýšlet a rozjímat nebo se mezi sebou dohadovat, nebude vám jasné vůbec nic. Nejenže nepochopíte smysl mých slov, ale navíc přijdete i o tu špetku toho, co jste předtím pochopili.

V životě jsou věci, které se dají vidět a pochopit jen tím, že je poznáte. Jestliže se snažíte vysvětlit slepci, co je světlo, nedokáže vám porozumět. Ale pokud se mu navrátí zrak, bude sám vědět, co je světlo, aniž by mu to musel někdo objasňovat. A vy se teď nacházíte v podobné situaci jako slepec.

Jak vám otevřít oči? Jaké jsou prvotní kroky? Stačí pochopit, že jsme se tu sešli, abychom něco dělali, nikoli jenom poslouchali a přemýšleli. Jakmile si uvědomíte, že k pročištění cesty je třeba něco udělat, budete schopni ocenit moje slova.

Váš dům hoří! Když lidem říkám, že jejich dům hoří, a oni začnou přemýšlet o významu mého tvrzení, o jeho účelu, pak je velmi obtíž-

né roznítit oheň. Říkám-li, že váš dům hoří, nekážu vám, neprobírám nějakou filozofickou úvahu. Jen vám tím říkám, že máte vyběhnout z domu. Žádám vás, abyste učinili aktivní kreativní kroky a dostali se ven.

„Váš dům hoří“ není doktrína ani disputace, ani polemika, ani filozofický závěr. Je to varování. A toto varování je určeno těm, kteří dokážou aktivně jednat a vyskočit z domu. Účelem všeho, co budu probírat během následujících tří dní, je roznítit cosi ve vašem nitru. Je důležité, abyste to měli na paměti.

Musíte pochopit, že moje slova vám mají pomoci vydat se aktivně k tomu, co říkám. Je to mé pozvání. Mé výroky nejsou určeny pouze k poslouchání nebo k pochopení či k filozofování. Jde o nové pojetí meditační praxe, jde o podstatu meditačního žáka.

Za druhé, samotný fakt, že jsme se shromáždili v meditačním kempu na tomto odlehlém místě, neznamená, že se něco určitě stane. Vše záleží na tom, jaký to pro nás má smysl a účel. Proč jsme se tu sešli? Jaký je vnitřní stav našeho bytí? Jak ho cítíme? Je zde spousta přátel. Někteří budou schopni využít tuto vzácnou příležitost, jiní ji naprosto promarní. Lidé mají ve zvyku promarnit život. Zkuste se toho na tři dny zbavit.

Ve svém domě jste určitý typ člověka. Alespoň v průběhu následujících tří dní v tom nepokračujte. Návyky jsou velmi mechanické. Když ráno vstanete, sháníte se po novinách. Pokud to uděláte tady, sdělím vám, že sem noviny nevozí. Jste pořád tam, kde jste byli, protože děláte stále totéž. Snažíte se přenést sem svůj domov, snažíte se vést stejný život jako předtím, chcete si udržet svůj styl života. Pokoušíte se opakovat každodenní rutinu, jež je mechanická. Vaše návyky jsou mechanické a dál se řídíte stejným vzorcem. Musíte se ho zbavit.

Tři dny se budete snažit žít jako nový člověk mající na mysli své vnitřní bytí. Zkuste vytvořit jiný systém, jiný vzorec, než máte doma. Pokud se budete řídit tím starým, bude to znamenat, že jste vlastně

pořád doma. Jestliže jste sem přišli a neholdáte nic změnit, marníte čas. Jste-li doma a udržujete si své návyky, je to v naprostém pořádku, není to problém.

Pamatujte si, že člověk, jenž je natolik spoután každodenní rutinou, že se jí nedokáže zbavit, nemůže prožít zásadní duchovní změnu. Je příliš uzavřený svými návyky a nemá odvalu vyjít ven. Dokonce není ani ochoten to zkusit. Je jako strom skrytý v semínku, které není ochotno puknout. Takové semínko nemůže nikdy vyklíčit, nikdy nebude sahat k nebi, nikdy nerozkvete.

Lidé jsou pevně zavření ve vězení svých návyků. Za prvé mějte na paměti, že pobyt v meditačním kempu je začátkem zbavování se těchto omezení. Pamatujte si, že každý člověk má řadu drobných návyků a určitý vzorec přízemního chování, ale i drobný návyk může uvěznit duši.

Měl jsem přítele, který byl advokát. Měl ve zvyku pohrávat si s knoflíkem na saku, hlavně když někoho zastupoval u soudu a musel se hluboce soustředit na závažnou záležitost. Když si hrál s knoflíkem, cítil, jak se mu uvolňuje mozek a myslí začínají proudit myšlenky. Jednou měl případ, který byl tak jednoduchý, že by ho prostě neměl prohrát. Ale advokát zastupující druhou stranu si všiml, že si v krizových situacích pohrává s knoflíkem. A tak zadržel jeho řidiče a donutil ho uřezat knoflíky z protivníkova saka.

Advokát dorazil k soudu a sako měl přehozené přes ramena. Oblékl si ho a začal předkládat soudci případ. Pak nastal ve sporu kritický okamžik a jeho ruka začala hledat knoflík. Ale žádný nenašla! V tu chvíli mu na čele vyrazil pot. Nedokázal ovládat ruce a nohy, a nakonec popadl židli a posadil se. A soud prohrál! Později mi řekl, že ho překvapilo, jak důležitou roli může hrát malý knoflík. Copak je možné, aby byl knoflík tak úzce spojen s mozkem? Může být člověk takovým otrokem knoflíku, že když o něj přijde, nastane ve všem chaos?

Všichni jsme takoví otroci. Chceme-li změnit směr svého života, musíme zničit veškeré návyky. Není podstatné, jestli jde o knoflík, nebo o něco jiného. Prosím, snažte se během následujících tří dní jít vědomě tímto směrem. Uvědomujte si, že se nemáte vracet ke svým návykům. Když jste tady, nemusíte číst noviny ani poslouchat rádio, ani trávit čas nesmyslným povídáním. Během těchto tří dní nechte své návyky odpočívat. Pokud sem přijely páry, nemusejí trvat na vztahu manžel a manželka. Dejte volný průchod emocím, které jste doma potlačovali. Pouze tak dokážete opustit domov a být naplno tady.

Je snadné vydat se někam na cestu, ale opravdové putování probíhá uvnitř. Tento meditační kemp není v Nargolu. Kdyby byl v Nargolu, už byste v něm byli. Meditační kemp je ve vašem nitru. Putovat můžete, jen když se nacházíte ve stavu naprosté vnímavosti. Koleje vás mohou zavést kamkoli, silnice vás zavedou na kterékoli místo. Ale neumožní vám putovat dál od sebe, protože člověk je pořád sám se sebou. Je důležité, abyste v tomto meditačním kempu zanechali sami sebe doma. Pokud jste to ještě neudělali, učiňte to prosím hned teď. Tři dny se chovejte jako nový člověk, jenž nemá návyky a zaběhlé vzorce. Snažte se alespoň trochu vědomě vnímat návyky a vzorce, které jsou vryty hluboko do vaší mysli.

Lidé jsou zvyklí během dne neustále mluvit, pořád něco říkají a nepřichází v úvahu, aby jen tak tiše seděli. Neuvědomují si, že pokud pořád něco povídají, nenaleznou nikdy nejvyšší pravdu. K té dospějí pouze ti, kteří vědí, co je ticho. Nikdo nemůže přivést někoho jiného k pravdě a nikdo se sám nedostane k nejvyšší pravdě, jestliže nezná ticho. Lidé jsou čtyřicet hodin denně zabráni do mluvení. Mají-li na chvíli možnost být zticha, zjistí, že ticho působí spoustu problémů. Náhle jsou nervózní a nevědí, jak mají trávit čas.

Experimentujte tři dny s tichem, prosím. Kdykoli to půjde, buďte zticha. Snažte se co nejméně mluvit, buďte struční, jako byste za každé slovo museli zaplatit. Když někdo posílá telegram, nepíše sáhodlouhé

úvahy. Zvolí naprosto nezbytná slova, kterých je třeba deset nebo jenom osm. Vynechá zbytečná slova. Jsou nepotřebná. Telegram mající osm slov může být účinnější než dopis s osmi tisíci slovy. Pokud použijete jenom nezbytná slova, jsou přesnější a důležitější. Mají větší intenzitu a sílu. Jakmile použijete hodně slov, sníží se jejich dopad a jasnost smyslu.

Když namíříte lupu na sluneční paprsky, můžete rozdělat oheň. Jestliže jsou paprsky naopak rozptýleny na rozsáhlém místě, oheň se nerozhoří. Pokud si osvojíte umění ticha, získají vaše slova magicou energii. Jedno jediné slovo vytvoří energii schopnou zažehnout oheň.

Ale lidé pořád donekonečna probírají různá témata, dělají to celý den. Mluví o věcech, které nejsou důležité, nejsou užitečné. Nijak jim nepomohou. A přesto dál mluví. Během těchto tří dní se snažte, aby z vašich úst nevyšla žádná zbytečná slova. A pak s údivem zjistíte, že opravdu podstatných slov je jenom pár. Je jich tak málo, že je snadné být spolu, a přesto celé hodiny mlčet. Uvědomíte si, že je vlastně obtížné vyslovit i těch pár podstatných slov.

Možná jste slyšeli jméno Lao-c'...

Čínský mistr Lao-c' žil, jak praví tradice, asi v pátém století př. n. l. Každý den chodíval na ranní procházku v doprovodu jednoho ze svých přátel. Ten přišel a pozdravil ho. Lao-c' reagoval na pozdrav až po půl hodině. Nic víc nebylo řečeno, pouze dva pozdravy. Asi dvě a půl hodiny chodili po horách a pak se vrátili domů.

Jednou přišel s přítelem host a všichni tři se vydali na procházku. Host cestou nadšeně zvolal: „To je krásné ráno! Je úžasné roční období!“ Ale ti dva mlčeli. Host po své poznámce také zmlkl.

Po nějaké době se vraceli domů, a jakmile tam došli, zašeptal Lao-c' příteli do ucha: „Zítřka už prosím nevod' toho muže s sebou. Je příliš upovídaný. Každý vidí, že ráno je krásné. Jaký má smysl říkat to

nahlas? Nebylo to nutné. Byli jsme tam a pozorovali krásu rána. Ale proč o ní mluvit? Prosím, nevod' sem toho upovídaného přítele. “

Mělo by vám být naprosto jasné, jaký je rozdíl mezi podstatným a nepodstatným. Kdykoli něco děláte, zeptejte se sami sebe, je-li to podstatné, nebo nepodstatné. Jestli během tří dní, až budete mluvit, ucítíte, že mluvíte zbytečně, nedořekněte větu. Okamžitě se jí zbavte. Ale netrapte se tím, že jste chybovali. Mluvili jste zbytečně z čirého zvyku.

V průběhu těchto tří dní byste měli pozorovat ticho. Jděte na tenhle kouzelný mořský břeh a mlčky tam sed'te. Okolní stromy jsou překrásné, tak se pod některý posad'te. S nikým si nepovídejte, ani s manželkou či přítelem. Ale mluvejte se stromy, s mořem. V tomto kempu jste úplně sami.

Za třetí vnímejte pocit samoty: „Jsem tu sám. Kolem mě není šest set lidí. Na cestě, po které kráčím směrem k meditaci, k meditační praxi, mě nemůže nikdo doprovázet.“ Na této cestě je každý sám. Na cestě k božskosti není dav, můžete po ní jít pouze po jednom.

Každý, kdo je tady, je sám. Z hlediska toho, kdo hledá nejvyšší pravdu, nejste s davem nijak spojeni. Je tu mnoho lidí, ale každý musí cítit, že je úplně sám. Nikdo tu s vámi není. Tři dny budete žít, jako byste byli naprosto sami. Nevyhledávejte společnost. Nekontaktujte své přátele. Neříkejte, že s nimi musíte být. Není tu nikdo kromě vás.

Dav je problémem dnešní doby. Na každém kroku jste obklopeni lidmi. Ale tady jste úplně sami. Po celé tři dny experimentujte se samotou a žijte v naprostém odloučení. Těm, kteří zůstávají v davu, jsou dveře vždycky zavřené. Otevírají se pouze tomu, kdo je schopen být sám. Až půjdete dnes večer spát, udržujte si pocit samoty. Spěte, jako byste byli úplně sami. Široko daleko není nikdo kromě vás. Spěte pod příkrývkou tiché samoty. Až ráno vstanete, uchovávejte si vnitřní pocit úplné samoty.

Je pravda, že člověk je pořád sám. Narodíme se sami a zemřeme sami. A mezitím vídáme velký dav. Vyvolává v nás představu, že s námi někdo je. Těla se dotýkají těl, a tak si myslíme, že jsme s někým. Pronášejí se slova a my se domníváme, že někdo je poblízku. Ale nikdo s nikým není, po této cestě jdeme úplně sami. Nikdo nikoho nedoprovází.

Pokuste se alespoň na tři dny si představovat, že jste úplně sami, abyste se mohli ponořit do hlubin svého nitra. Budete-li mít tuto skutečnost na paměti, velmi vás ovlivní. Kdykoli si vzpomenete, že jste úplně sami, stvoříte uvnitř tajuplné ticho. Komunikace začíná, jen když je někdo s vámi, vztah začíná, jen když jste s někým. Diskuse, přátelství, nepřátelství, to vše začíná, když existuje někdo jiný. Takže jste-li sami, není divu, že vás zahálí čiré ticho. Ticho je stínem samoty. Během těchto tří dní do vás bude hlouběji a hlouběji pronikat pocit samoty.

Nerušte ostatní. Nerušte jejich ticho. Pokud někdo sedí mlčky pod stromem, nechodte k němu. A kdybyste se k němu nechtěně přiblížili, okamžitě se vzdalte. Snažte se nechávat druhé co nejčastěji o samotě.

Budete-li celé tři dny prožívat samotu naplno a intenzivně, dojde uvnitř k transformaci. A právě proto jsme se tady sešli. Prosím, opakujte si v mysli: „Jsem úplně sám, absolutně sám, naprosto sám. Nikdo tu se mnou není.“

Osvícený mistr jménem Gurdžijev prováděl v jednom městě experiment. Pozval do domku třicet lidí a řekl jim: „Už nejste skupina třiceti lidí. Každý je tu sám. Každý musí vnímat, že je sám. Tento experiment potrvá tři měsíce a po celou dobu byste neměli myslet na to, že je v domě přítomen ještě někdo. Ostatních dvacet devět lidí neexistuje, jste tu pouze vy. Nemluvte. Nedívejte se na ostatní, protože člověk dokáže komunikovat pomocí očí. Prosím, zapomeňte, že je tu ještě někdo. Buďte sami, úplně sami.“

Během tohoto tříměsíčního experimentu poznali zcela novou dimenzi. Prožili něco, co většina lidí nepozná, ani kdyby se usilovně snažili celé tři životy. Tři měsíce je dovedly k naprostému tichu. Ostatní neexistovali, a proto nebylo možné s někým mluvit. Pokud nikdo neexistuje, nemůže mysl přemýšlet o mluvení. Běžně mluvíme v duchu, ale musíme si přitom někoho představovat, jako by stál naproti nám. V mysli stvoříme jeho obraz. V duchu můžeme mluvit, jen když si někoho představujeme. Ale ve skutečnosti tam nikdo není.

Lidé si během experimentu neustále opakovali: „Jsem úplně sám.“ Během tří měsíců pronikala tato představa hluboko do jejich nitra. Slova zmizela, komunikace ustala, myšlenky přestaly proudit. Ve stavu bez myšlenek odhalili vrstvy svého vnitřního bytí.

Jestliže pořád s někým klábosíme, nemůžeme vnímat, co je skryto uvnitř. Chceme-li poznat vnitřní „já“, musíme se oprostit od „ty“. Musíme si od druhého odpočinout, vzdálit se mu. Dokud lpíme na „ty“, nemůžeme poznávat „já“, jeho podstatu. Naše pohledy jsou zaměřeny na druhého. Trávíme s ním čtyřicet hodin denně. Pořád kolem něj chodíme, pořád jsme mu nablízku. A právě proto nemůžeme poznat sami sebe. K sebepoznání je zapotřebí samota. Vyžaduje ducha samoty, pocit, že jste úplně sami.

Kdysi žil buddhistický mnich, který se jmenoval Bódhidharma. Jednoho rána za ním přišel mladík a řekl: „Chci vědět, kdo jsem.“ Bódhidharma byl velmi laskavý a soucitný člověk. Což vzápětí sami pochopíte.

Bódhidharma mladíka udeřil tak silně, až upadl. Mladík byl v šoku a vykřikl: „Co to děláš? Jen jsem se zeptal, kdo jsem, a tys mě praštil!“ Vstal a odešel.

Vydal se za jiným mnichem a vyprávěl mu, co se stalo. „Doslechl jsem se o slavném mistrovi, o Bódhidharmovi. Šel jsem za ním a položil mu otázku, ale on mě místo odpovědi udeřil.“

Mnich řekl: „Bódhidharma je velmi soucítící člověk. Jsi tu proto, abys mi položil stejnou otázku? Pokud ano, nech mě jít a vezmi si mou hůl.“

Mladík opět nic nechápal a raději odešel. Snažil se pochopit, o co jde. „Proč mě Bódhidharma udeřil?“ říkal si v duchu. „Určitě ho bolí ruka, ale ničeho tím nedosáhl. Určitě to má jiný význam.“

Příští ráno se mladík vrátil k Bódhidharmovi a usedl naproti němu. Bódhidharma pravil: „Takže jsi tu zas. Hodláš mi položit tutéz otázku? Pokud ano, znovu tě praštím, a dnes tě udeřím, i když se mě na nic nezeptáš. Takže co mi chceš říct?“

Mladík byl v naprostém šoku a nevypravil ze sebe jediné slovo. Bódhidharma se rozesmál. A pak řekl: „Ty hlupáku! Přišel jsi, aby ses zeptal, kdo jsi. Pokud se někoho zeptáš, kdo jsi, nikdy nedostaneš odpověď. A jestli ji dostaneš, bude úplně špatná. Jak může někdo jiný odpovědět na takovou otázku? Odpověď na ni musí vyjít z tvého nitra. Možná tě moje rána přivede zpátky k tvému bytí. Udeřil jsem tě, aby ses k němu vrátil. Snažil jsem se přivést tě zpět k sobě samému.“

Pokud se vrátíte k sobě, třeba pochopíte, kdo jste. Pochopit, kdo jste, znamená pochopit pravdu. A pochopení pravdy přináší světlo a vůni do paláce vašeho života.

Budu se usilovně snažit přivést vás zpátky k sobě. Nejsem natolik laskavý, abych vás udeřil, ale udělám úplně všechno, co je v mých silách, abych vás vrátil zpět k sobě. A tomuto návratu velmi pomáhá, když zapomenete na toho „druhého“. Nikdo takový není. Zbavte se ho, zapomeňte, že existuje.

Proto je tak snadné být se stromem, s horou, s mořem. Proč? Protože nevnímáte strom jako toho druhého. Neříkáte si, že moře je ten druhý. Tento problém vyvstává pouze v mezilidských vztazích. S lidmi, s „ty“, vždycky existuje ten druhý. Proto říkám, že máte alespoň

sedět na břehu moře. Moře vás přivede zpátky k vašemu „já“, protože ten druhý přestane existovat. Sedíte pod stromem. Strom vás přivede zpátky k vašemu „já“, protože ten druhý přestane existovat. Problém vytvářejí lidé. Samotná existence druhé osoby přitahuje vaši mysl. Nemůžete být sami se sebou, protože mysl se zabývá tím druhým.

Jednou nastane den, kdy budete schopni sedět s někým tak, jako umíte sedět s mořem. Až to zvládnete, uvidíte do jeho nitra. Spatříte něco, co nemůžete vidět v ptákově, co nemůžete vidět v moři. Dokážete vnímat největší tajemství, tajemství života onoho člověka. Ale předtím musíte vyvinout jisté úsilí. Jednou nastane den, kdy budete schopni sedět s někým, jako by neexistoval. Ale než se to stane, nějakou dobu to potrvá. Musíte se snažit, musíte vytvářet určité situace.

Během těchto tří dní se budete muset snažit přesně tímto způsobem. Měli byste si v duchu říkat: „Jsem úplně sám.“ Prosím, vyhledávejte samotu. Sedíte, mlčíte a rozjímejte o třech bodech, o nichž jsem mluvil.

Až si dnes lehnete, spíte, jako byste byli sami na tomto rozlehlem světě, jako byste byli sami na této zemi, sami mezi hvězdami. Nikdo jiný tu není. Poklidně se nořte stále hlouběji do pocitu samoty a pozvolna usínejte. Až se ráno probudíte, zjistíte, že se nacházíte ve zvláštním stavu. Ve stavu pramenícím ze samoty.

Kdo hledá pravdu, je vždy sám. Nemá společníka, nemá přítele. Nenáleží ke společnosti ani k nějaké sektě. Úplně sám musí kráčet po cestě vedoucí k chrámu božskosti.

Tři dny se budu snažit nasměrovat vás k samotě. Nicméně nebudete-li spolupracovat, nic se nestane. Nedokážete si představit, jak snadný je to proces, pokud z plného srdce spolupracujete. V opačném případě je takový proces obtížný. A nejen obtížný, ale přímo nemožný.

Než ukončím dnešní promluvu, povím vám anekdotu. Potom tiše odejdete spát. Až budete opouštět toto místo, nemluvte. Nikomu nic neříkejte. Odejděte mlčky. Během těchto tří dní budu sledovat, jestli

mluvíte, jestli si povídáte. Mlčte, jak jen to půjde. Tři dny se chovejte, jako byste ztratili schopnost mluvit, jako byste byli němí, jako by slova nemohla vycházet z úst, jako byste měli zapečetěné rty.

Král si velmi přál slyšet hudbu jednoho slavného hudebníka. Poslal k němu posla s pozváním ke dvoru, kde měl hudebník zahrát na vínu. A za představení byl ochoten zaplatit jakoukoli částku.

Hudebník nechal králi vzkázat, že si nejspíš neuvědomuje, že dobrá hudba se nedá hrát na příkaz. A dodal: „Děkuji za pozvání. Jestli si král přeje slyšet mou hudbu, přijdu a zahraju na vínu. Ale chci, aby bylo jasné, že já nebudu hudebník s vínou, kterého chce král poslouchat. Pokud mě požádá o představení, jednou přijdu ke dvoru, ale král bude muset počkat. Dnes se nedostavím. Přijdu, až budu mít tu pravou náladu a mysl a nohy mě zavedou ke dvoru.“

Král byl velmi nervózní. A neklidní byli i dvořané. Král poprvé poznal rozdíl mezi příkazem a žádostí. Vše důležité v životě se stane, pokud upřímně požádáte. Pomocí příkazu získáte pouze bezcenné věci. Ale jste-li pokorní, stačí počkat. Příkaz se dá splnit okamžitě, hned v tuhle chvíli.

Král pochopil, že jestli hudebník přijde ke dvoru jen proto, že mu to přikázal, a zahraje na vínu, nebude to hudba, kterou chce slyšet. Ale moc si přál poslouchat úžasnou hudbu, a tak požádal svého dvorního hudebníka, ať něco vymyslí.

Dvorní hudebník řekl: „Existuje jedna možnost. Pokud ten hudebník nepřijde ke dvoru, můžeme jít do jeho domu.“

Král se zeptal: „Jaký je rozdíl mezi tím, když přijde on sem, nebo když půjdeme my za ním?“

Dvorní hudebník odpověděl: „Pane, je v tom velký rozdíl. Za věcmi, které jsou v životě důležité, musí člověk dojít. Musí udělat pár kroků.“

Král souhlasil. Hudebník hrající na vínu byl chudý a měl otrhané šaty. A tak dvorní hudebník řekl, že za ním nemůžou jít v královském

oděvu. Kdyby to udělali, situace by se nezměnila. Proto navrhl králi, že si vezmou obyčejné oblečení.

Král se zeptal: „Proč myslíš, že je to problém? Jdeme si poslechnout hudbu, takže není důležité, jak jsme oblečení.“

Dvorní hudebník namítl: „Je v tom velký rozdíl. V královském šatě budeš pořád král, ať jsi kdekoli. Takže nebude hrát hudba, kterou chceme slyšet. Chce-li člověk získat od života něco cenného, nesmí vystupovat jako král, ale jako žebrák. Musíš tam jít s napřaženými rukama, jako bys žebral, což v královském oděvu nejde. Hodí se na trůn, ale nemůžeš v něm sedět v prachu před chudým hudebníkem.“

Král opět souhlasil a oblékl si obyčejné šaty. Pak se oba vydali za hudebníkem. Byl večer a blížila se noc. Dvorní hudebník měl s sebou vlastní vínu. Když došli k domku, usedli před dveřmi. Dvorní hudebník začal hrát na vínu. Uměl to skvěle a velmi rád hrál jednu melodii, kterou zvládal obzvlášť dobře. Ale v tu chvíli udělal záměrně pár chyb. Hudebník otevřel dveře a zeptal se: „Kdo tu hraje? Takhle to není správně!“

Dvorní hudebník skromně řekl: „Jinak to neumím. Hraju to, co jsem se naučil. Jestli mě chce někdo opravit, rád se zlepším.“ Hudebník přinesl svou vínu a začal hrát. Král doslova oněměl úžasem.

Když hudebník dohrál, král pravil: „Možná jsi mě nepoznal. Jsem král, který tě povolal ke dvoru. Konečně jsem slyšel tvou hudbu.“

Hudebník opáčil: „Tohle je úplně jiná situace. Tentokrát jsi mě nepovolal. A já od tebe nežádám žádnou laskavost. Vytvořil jsi příležitost, situaci, v níž jsem byl správně naladěný na hraní. Nedostal jsem příkaz, abych hrál.“

Jakmile se přiblížíte ke dveřím božskosti, stane se něco podobného. Nikdo vám nenařídil, abyste tam šli. Musíte být ve správném rozpoložení. Nemůžete jít v královském šatě, musíte jít jako chudšas. Musíte jít s naprostou skromností, s napřaženými rukama. Nemůžete jít jako

ten, kdo rozkazuje. Musíte jít pokorně, jako „chudí duchem“, jak říkal Kristus. Musíte být poddajní. Musíte stát před dveřmi božskosti jako bezmocný nedočkavý žebrák. Musíte pronášet slova, která vás jen tak napadnou, a to jakýmkoli způsobem. Musíte hrát na svou vínu svým stylem, tak, jak sami umíte. Pak se otevřou dveře slavného hudebníka. A on vyjde ven s vlastní vínou.

Musíte putovat po své cestě, až dojdete k tomuto bodu. Ale nejdříve se na takové putování musíte připravit.